

451581

Imprimat legal

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL VI Nr. 51—52

25 DECEMBRIE 1925

În acest număr: *Violență și retorsiune de Octavian Goga; Porumbeii înfloriți de primăvară de Teodor Murășanu; Bugetul de A. Costeanu; Carte închisă de Ion Gorun; „Copiii nimănui” de C. Argintaru; Organizarea proprietăților de Ion Iacob; Amintiri din ’napola frontului de Alexis V. Drăculea; A început răfuiala... de Alexandru Hodoș; Gazeta rimată: Crăciunul politic de Albert Tannenbaum; Insemnări: Unificarea bifurcată; O sărbătorire; Zadarnica activitate!; Un gest românesc; Raportajele lui Caracud; Un jubileu „patriotic”; Golul se mărește...; Chestiunea bunurilor secuești; etc. etc.*

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: PIATA CUZA VODĂ No. 16

Un exemplar 10 Lei

Țara Noastră

Violență și retorsiune

Sunt anumite noțiuni de limpezit în vălmășagul actual al frământărilor noastre, când numai o desăvârșită claritate, de judecată ne poate arăta drumul cel drept în materie de credință...

Ziarele străine dela București fac un mare caz din pățania d-lui Costa-Foru la gara din Cluj, unde, se știe, șeful umanitarist al „Ligei drepturilor omului” a avut o neplăcută întâlnire cu studenții. Induioșatele gazete se retransează din nou după principiile cunoscute ale civilizației din Apus și deploră înapoierea unui popor la care îndrăzneala de opinie trebuie răscumpărată cu astfel de desagremente. Cu acest prilej, domnii Braunștein și Honigman, iluștri publiciști români, apar iarăș îngrijați asupra calităților noastre de rasă. Și *Lupta și Adevărul* sunt de acord că d. Costa-Foru e o victimă a libertății de gândire și că prin violență nu se pot suprima concepțiile unui om care e un fel de reprezentant al ideilor înaintate în mijlocul unei societăți de primitivi.

Cu alte cuvinte lucrurile s'au complicat de tot la noi în timpul din urmă: *avem două soiuri de oameni în țară*. Deoparte sunt cerebralii, de alta masa inertă a nepricepuților. De o parte ni se înfățișază promotorii evoluției universale, de alta figuranții stagnării culturale a țăranilor dela Dunăre. O mare luptă s'ar da aici între cele două tabere. Din această încrucișare de forțe, negustorii presei internaționale ar fi să apară ca șampionii luminii, iar exponenții curentului tradițional ca niște sălbatici pentru care supremul argument e pumnul. E o bătălie deci, — zic cavalerii Occidentului — între intelectualitate și violență, din care mai curând sau mai târziu prerogativele minții vor ieși triumfătoare...

Iată erezia ce trebuie lămurită din primul moment, pornind tocmai dela experiența banalului publicist, d. Costa-Foru. D-sa, ca și mulți alții, nu are nimic a face cu nici o fărâmatură de progres manifestată pe solul nostru. Nici pregătirea, nici talentul nu-l califică să ceară cuvânt în scrisul românesc. Ca factură intelectuală e inexistent,

ca talent n'a numărat niciodată. Singura notă distinctivă prin care a ieșit la suprafață e *nesocotirea intereselor naționale*. Intrepidul colaborator al *Adevărului*, în această privință, trebuie s'o recunoaștem, s'a lansat cu un brio neobișnuit. La toate ocaziile articolele mălaieje ce-a semnat sunt tot atâtea certificate de ostilitate deschisă. Nu știu prin ce influențe de doctrină sau complicații atavice, bătrânul consumator de cerneală s'a transformat în patronul tuturor acțiunilor subversive de-aici. Dela Moscova, Paris sau Budapesta, de ori unde veneau fermentele disolvante, dânsul le-a incurajat. Mai mult; a devenit un ambasador al tendințelor centrifuge. În acest ipostaz, dsa n'a procedat nici cu blândeța apostolului, nici măcar cu chibzuința propagandistului inteligent. A fost pur și simplu agent provocator. Violența de care se plânge i-a fost singurul mijloc de exteriorizare, fiindcă, în toate împrejurările, împotrivindu-se sentimentului public, a forțat nota și s'a pus deacurmezișul opiniei curente din țară.

Iată chestiunea care trebuie fixată: *violența a fost de partea dsale*. Lucrul e evident și nu suferă nici o îndoială. Nu numai rolul personal al numitului domn, ci atitudinea programatică a tuturor gazetelor care-l susțin e o violențare permanentă a sufletului nostru.

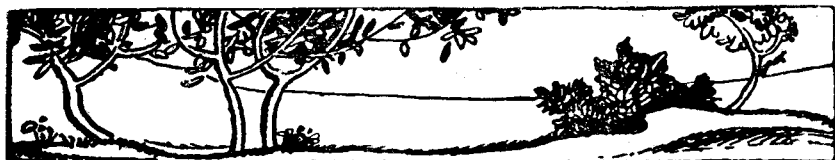
E adevărat că în România se găsesc astăzi două tabere militante puse față în față. În ultimii ani o prăpastie s'a deschis între ele. Românismul integral cu toate impulsurile unei istorii milenare e pe-o baricadă și pe alta sunt cetățenii proaspeți ai Tratatului de pace, veselii profitori ai războiului. Două concepții de viață deosebite s'au angajat la luptă. Vorbește pământul cu firul de praf adus de vânturi. Reconcilierea devine tot mai grea, suntem de acord. Realitatea însă e că, în această ciocnire ofensiva a pornit dela cei puțini. Ei, românii cu hârțile semnate de noua orânduire, complex străini de logica sângelui, au deslănțuit atacul. Impetuoși și intoleranți la toate ocaziile, obraznici adese, disprețuind psihologia mediului, ne-au palmuit amândoi obraji. Dl Costa-Foru, fără nici o șfială s'a atașat acestei stupide revoluții intempestive. Alături cu Honigmanii de toate categoriile, s'a afiliat valului de străinism abătut în casa noastră. A săvârșit acest atentat gândit și metodic, cu socoteală și premeditare. A aruncat deci principiul violenței în cumpănă, fără să ție seamă de instinctele de viață ale unui popor care-și merg înainte drumul lor suveran.

Ca o consecință a acestei tentative am avut răspunsul: *violența a trezit retorsiune*. Că această retorsiune e mai mult sau mai puțin drastică, problema e puțin interesantă. Cine să mai drămuiască explozia de protestare a mulțimei și să examineze împrejurarea dacă erau mai indicate trei rezoluții decât două palme? Din momentul ce s'a pornit războiul, mijloacele pentru smulgerea biruinței cad pe-al doilea plan.

Iată deci situația: *violența e cauza, retorsiunea efectul; violența e criminală, retorsiunea espicabilă*.

Ce se va întâmpla de-aci înainte, se va vedea. Un lucru însă e cert, românismul e în plină mobilizare și la el acasă își va impune isbânda, indiferent că ea se va realiza printr'o revărsare de argumente teoretice sau printr'o pădure de palme.

OCTAVIAN GOGA

Porumbeii înfioriți de primăvară...

*Tăinuită și ascunsă oaste
Nemișcată, în picioare și pe brânci,
Risipiți pe 'mbătrânite coaste
Cățarați de colțuroase stânci,
Se gătiră porumbeii 'n rochiile albe...*

*Oi și miei, mărgele 'mprăștiate,
Se 'mpletesc pe piept lumini de salbe.*

*Dar în jur sunt încă'n nemișcare toate,
Deși toate spun că-i primăvară:
Apele, tălângile, ogoarele,
Mirosul de stejie amară,
Aurul ce-l risipește soarele...*

*Stau așa, încremenite, și se miră
Tăinuind un zâmbet cu 'nfeles
Pentr'un verde testmel de iarbă
Apărut imaculat pe șes...*

*Și cum stau așa 'n tăcere toate,
Așteptând par'că să treacă vreo minune,
Toți copacii 'n codri, dând din coate,
S'au pornit să hohotească lung deodată,
Fluturându-și răsul ca pe-un val:
„Uite-i, uite-i, înșirați pe deal
Porumbeii cum se primeniră..!”*

Îndreptându-mi și eu ochii după ei
M'am uitat spre albi porumbei
Cu rochițele de spumă sus, pe dealuri, —
Și privindu-i, ca pe-o veste de lumină,
Legănând sub cer sclipiri de valuri,
Nu știu, nu știu: mi-a părut așa, deodată,
Că le-ar fi umflat rochița vântul...
Ori a răs, prin floarea lor, pământul!?

Neastâmpăr

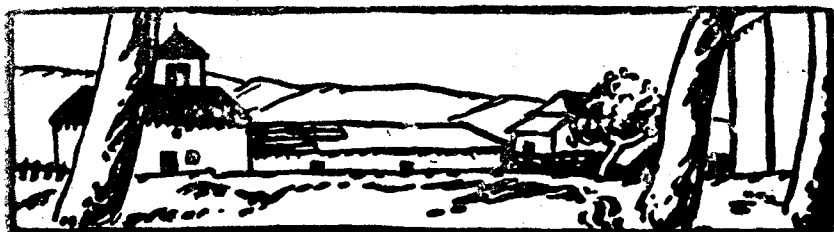
Am căzut de undeva în lume
Sfârmături de bucurie nouă,
Fumegă câmpia, ca o jertfă,
Mirosind a brazdă proaspătă și-a rouă.

Mi-a părut sau văd pe lunci aieva
Dansuri legănate de fecioare?
Fug deavalma pe deasupra să le vadă
Norii albi, ca niște turme de mioare.

Peste noapte-și vor găti toți pomii
Rochii albe de imaculate spume, —
Tulburați ca de-o beție, norii
Fug să ducă vestea asta 'n lume.

Cum m'aș duce așa, cu ei alături,
Pururi veste albă și curată,
Visurile tinereței să mă ningă,
Vânturile primăverii să mă bată!?

TEODOR MURĂȘANU

Bugetul

Puțină lume își bate capul să înțeleagă ce e scris în bugetul general al statului. Și asta nu numai la noi, ci mai în toate țările în care s'a introdus obiceiul englezesc de a face în fiecare an o lege pentru veniturile și cheltuielile publice. Și cu toate acestea, viața fiecăruia dintre noi este în mare parte condiționată de modul cum este alcătuit bugetul statului.

Dacă statul în alcătuirea veniturilor lui pune dări grele pe o anumită clasă de cetățeni, să zicem pe agricultori, pentru a descărca pe funcționari sau pe lucrători, el nu face numai o soțoteală financiară, ci urmărește și un scop social.

La cheltuieli, acelaș lucru. După modul cum statul își întrebunțează fondurile lui, se poate vedea încotro tinde el, ce urmărește, și ce mijloace întrebunțează pentru atingerea scopurilor lui. Fiecare capitol bugetar, fie dela venituri, fie dela cheltuieli, rezumă o întregă viață și arată lupta care se dă între diferitele categorii de cetățeni, fie pentru a obține descărcări de sarcini, fie pentru a câștiga avantajii din întrebunțarea fondurilor statului. Deaceea se poate zice, că bugetul este legea de bază a ordinii sociale.

Se resimte influența agrarienilor la alcătuirea bugetului? Industria trebuie să-și reducă beneficiile, iar capitalul, disponibil pentru investițiunii industriale e nevoit să caute câmp de activitate în legătură cu agricultura.

Dacă dimpotrivă guvernul și parlamentul sânt supuse influenței industriașilor și bancherilor, tariful vamal oprește intrarea mărfurilor străine mai eftine, și obligă pe consumatorul agricultor să plătească o primă industriei naționale, cumpărând mai scump. În acelaș timp agricultura este lăsată la discreția concurenței străine sau chiar supusă la taxe de export pentru efinirea traiului lucrătorilor, ceea ce înseamnă o altă ușurință pentru industriași!

O armonizare deplină a intereselor tuturor claselor de producători și de consumatori este aproape cu neputință, totuși se poate spune că fiecare țară își poate alcătui un buget cât mai aproape de „reali-

rate“ dacă ține seama de compoziția socială a poporului și de principala sau principalele lui ramuri de bogăție și de producție.

Dacă bugetul nu poate realiza armonia socială, el trebuie cel puțin să nu sape la rădăcina legăturilor care fac o singură ființă dintr'un neam. Dar în acelaș timp el nu trebuie să părăsească idealul de a ridica la cultură și la avere clasele sociale cele mai numeroase și mai lipsite.

Care sunt tendințele bugetului nostru, și care sunt preocupările lui de armonizare socială?

Grija pentru refacerea monetară și pentru echilibrarea contabilicească a veniturilor și a cheltuielilor statului întunecă la noi liniile mari ce răsar din orice buget modern.

Judecând după taxele de export asupra produselor agricole, după taxele diferențiale la transporturi de C. F. R. pentru export și după toată seria de măsuri pentru încurajarea industriei, în dauna agriculturii, s'ar putea crede că noi avem un buget industrial, deși ținara noastră are caracterul agricol și populația noastră în foarte mare majoritate este țărănească și trăiește din munca câmpului.

Industria și banca sunt însă favorizate numai în aparență. Ceeace li se dă cu o mână, li se ia cu două mâini. Ele n'au credit, nu au transporturi, nu au regim legal stabil și sânt apăsate de impozite grele pentru că nu au o piață internă activă, — nu au clienți mulți și cu bani gata. Dar dacă agricultura, industria și comerțul sufăr și se plâng, cel puțin birocrația este la adăpost? Slujbașii statului sunt însăși organizația de stat, și dacă statul maltratează ramurile de producție a avuției naționale, se îngrijește el cel puțin de ființa lui, de expresiunea vie a existenței lui?

Aci este partea cea mai dureroasă și cea mai îngrijitoare a sistemului nostru bugetar. Statul plătește salarii atât de mici, încât organele lui sunt nevoite să ducă mizeria cumplită a foamei și a goliciunii, când nu se lasă a fi corupte.

Care este atunci orientarea bugetului nostru, încotro tinde el? Mergem noi spre consolidarea unui stat agrar, ne îndreptăm spre industrializarea țării, sau cel puțin ne pregătim noi pentru mari cuceriri militare, ori urmărim să ne asigurăm un loc în lume prin mari cuceriri științifice și artistice?

Ascultând plângerile ce se ridică din toate părțile, nu putem distinge în bugetul nostru nici una din aceste caracteristici. Rubricile de cifre din volumul bugetelor diferitelor ministere transcriu, în rânduri frumoase alcătuite, nemulțumirea și jalea, ca o simfonie infernală. Care este cauza acestor nemulțumiri și suferinți generale, de care nu vom scăpa, — după câte ne asigură autorii bugetelor noastre — de cât peste 20—30 de ani, când vor îmbătrâni copiii noștri și când noi nu vom mai fi? Cauza este — n'am putea-o numai mai bine de cât — deviațiunea dela normala idealului bugetar. Formula este cam abstractă, dar ea are meritul de a reaminti condiția fundamentală a bugetului; aceea de a fi alcătuit în vederea realizării unui ideal național și social.

Guvernele noastre s'au abătut dela această condiție esențială a idealului bugetar, pentru a urmări un ideal străin de buget, și care cede în atribuțiile Băncii Naționale.

O confuzie de reguli de conduită și de interese între stat și Banca națională ne face să rătăcim învărtindu-ne pe loc, fermecați de năluca leului de aur. De ani de zile căutăm piatra filosofală care să transforme hârtia în aur, și de ani de zile nu găsim decât sărăcie și corupție.

Între timp, celelalte state europene se deșteaptă, es de sub dărămăturile războiului; se organizează, lucrează și ne-o iau înainte.

E momentul să ne trezim și noi, să rupem farmecul nălucei aurite și să căutăm calea către idealul potrivit cu firea poporului nostru și cu bogățiile țării noastre, lăsând în sarcina Băncii Naționale grija de a face o monedă bună.

A. CORTEANU

Carte închisă...

Așa, ca să scap de voi, aș putea și eu să născocesc acum o aventură, sau să-mi adaptez vieții și împrejurărilor una din mii de istorisiri pe cari le-am citit în ceasuri de plictiseală, sau pe cari vrând-nevrând le-am ascultat și eu pe ici pe colo... Ar fi poate mai distractiv pentru voi, și știu că nu v'ați da osteneala să-mi scrutați prea de aproape sinceritatea; dar de ce să ne mințim așa unii pe alții?

N'am deci să vă povestesc, din parte-mi, nimic pasionant în materia asta, asupra căreia ați început să pilduiți cu toții, cu mai multă sau mai puțină putere de fantazie. Nu pentru că nici o pasiune nu mi-ar fi sguduit într'o vreme și mie sufletul și viața; dar vezi, pasiunile acestea, povestite, oricât de sguduitoare ar fi fost odinioară pentru cel robit de ele, pentru lumea cealaltă nu însemnează, mai adesea, nici cât un accident, cât de neînsemnat, văzut cu ochii; chestiuni de viață sau de moarte sufletească pentru unul, nu sunt decât anoste banalități pentru restul lumii, și dacă uneori, artificiile expunerii, precugetate sau instinctive, pot să le dea relief interesului, — de milioane și milioane de ori ele se rezolvă înăuntrul aceluiaș înveliș în care s'au născut, uriașe de însemnătate aci, și neant în afară!

Singure urmele pe cari le lasă în suflet încercările prin cari a trecut interesează și vor interesa în totdeauna pe cugetător.

...Nu știu pentru ce, — și nu știu dacă și alții sunt camine — nici astăzi eu nu pot să primesc o scrisoare fără ca să mă simt, în fața plicului încă nedeschis, cuprins de o ciudată emoțiune. De sigur, în fondul și la originea acestei simțiri a fost emoțiunea în fața necunoscutului, amestecată cu aceea a siguranței că acest necunoscut mi se va desvălui acum, numai decât, că sunt deplin stăpân pe taina lui, că pot să-i prelungesc sau să-i scurtez durata, după voință.

Dar... această emoțiune am avut-o de atâtea ori, și întotdeauna, fără excepție, a fost urmată de o completă deziluzie... De ce atunci o mai am și astăzi?

Experiența îmi spune în zadar că plicul închis nu cuprinde nici o surprindere: de ce o simțire pe care nu sunt stăpân îmi aprinde totuși fantazia și mă pune, în fața cărței închise, într'o vagă dispo-

ziție sufletească, cum ar fi aceea a unui om care jucând la o loterie primește fără veste și desface lista câștigătoare...

De ce vă spun toate astea și ce legătură au ele cu vorba noastră?

...Acelaș, absolut acelaș sentiment îl am în fața femeii.

Ce emoțiune dospită în vagi, în negrate iluzii, când pentru întâia oară ochi-ți de adolescent se opresc asupra acestui minunat înveliș, ce ascunde un suflet pe care îl bănuiești atât de bogat în comori neînchipuite, pe care fantazia ta îl înzestreză cu atât de îmbătătoare și nedeslușite misteruri!...

Vremea vine când te încredințezi că plicul nu conține decât o scrisoare palidă și seacă; — dar cea d'întăiu emoțiune nu se va mai șterge niciodată. De zeci de ori ea se va mai topi în aceeaș desiluzie, dar nimic, nimic nu te va mai apăra de aceeaș himeră, care te va urmări mereu, în fața altei și iar altei enigme.

În zadar îți vei zice că o cunoști pe de rost; simțirea aceasta, mai tare decât tine, își va bate joc de raționamentele și de experiența ta.

Atunci?

Atunci, de ce să-ți mai amărăști o simțire care, în cele din urmă, este o mângâiere, — iluzorie, dar totuși o mângâiere, — pentru sufletul tău...

Primește scrisoarea, dar păstrează-o în plic. Las' să rămâie, pentru tine, femeia adorată o carte vecinic închisă. Păstrează, până mai e vreme, o ultimă iluzie, căci, cine știe, poate mâine nici aceasta nu va mai putea prinde rădăcină în sufletul tău...

...Mai am nevoie să vă povestesc întâmplări din viața mea? La ce? Ele se desleagă toate în încheierea aceasta la care am ajuns; încheierea e totul, — povestirile puteți să vi-le încropiți oricum veți vrea...

Căci fiecare din noi ne-am gândit la câte o întâmplare din viața noastră.

ION GORUN

„Copiii nimănu”

— Soarta orfanilor de război —

Printre cele mai mari nenorociri pe care le-a lăsat în urma lui războiul, e fără ’ndoială și aceia a orfanilor de război. Rămași fără tată, și unii chiar fără mamă, din cauza suferinții și a mizeriei ei rătăcesc pe drumuri, fără sprijin sau ajutor, cu ochii înlăcrimați, cu fruntea brăzdată de cutele durerii, nevindecată pentru totdeauna.

Orfanii! Ce trist și plin de jale răsună acest cuvânt. Mai ales când știi, că nu din cauza unei boale sau a unei predestinări fatale, părinții tăi în plină putere de viață, când „a sunat ciasul” au fost gata să moară pentru o *datorie sfântă*, uitându-se pe sine și pe toți ai săi.

A uitat ostașul lupta pe care o ducea pentru a trăi spre binele lui și al familiei sale și a plecat la o altă luptă să apere pământul strămoșesc al patriei, părăsind într’o sutlimă abnegație: soție și copii, suflete din sufletul lui, trup din trupul lui, bucuria, lacrimile și durerile lui.

A fost o vreme — și nu e mult de-atunci — când noi toți spuneam, că orfanii de război, nu vor fi *copiii nimănu*, ci vor fi ai noștri ai tuturor și-i vom îngriji ca pe ochii din cap. A fost o vreme și... vremea s’a dus, iar orfanii au rămas, cei mai mulți, tot „copiii nimănu.”

* * *

Despre o îngrijire a orfanilor din partea statului, în decursul vremilor, nu se cunoaște nici o legiuire. Copiii celor morți în războaie erau lăsați pe seama carității publice.

Pentru prima oară întâlnim o lege în Anglia, referitoare la urmașii celor morți în lupte, în urma războiului de trei ani purtat cu burii din Transvaal, în 1899—1902. În această lege de protecțiune a orfanilor și văduvelor de război, precum și a invalizilor, statul englez se obligă să îngrijească de urmașii luptătorului până la majorat. Ade-

vărata asistență însă, mai temeinică, începe odată cu războiul european. Orfanii n'au mai fost lăsați în grija carității publice, care de multe ori, s'a purtat, totuș, mai bine decât statul. În alte țări, și credem că numai e nevoie să spunem în care, pe lângă legile bune făcute pentru orfani, multe din familiile cu stare îngrijesc cu drag câte un orfan sau o orfană, întocmai ca de copiii lor. La noi, asemenea cazuri le putem număra pe degete.

În 1917, la Iași, când orfanii degerau de frig și n'aveau adăpost și hrană, a luat ființă, din îndemnul și sub patronajul M. M. L. L. Regele și Regina, societatea „Ocrotirea orfanilor de război.”

Conducerea efectivă a acestei societăți de ocrotire a orfanilor, a avut o și o are dna Olga Sturza, care și-a făcut un obicei — de la război încoace — să se dedice cu trup și suflet acestei delicate probleme.

Dar, dacă n'avem decât cuvinte bune și de laudă pentru dna Olga Sturza, cu regret trebuie să constatăm, că ajutoarele d-sale nu sunt tot astfel de desinteresate și nu depun aceiaș dragoste și muncă pentru acești „copii ai nimănui.”

Societatea „Ocrotirea orfanilor” are mai multe orfelinate pe întreg cuprinsul țării, și multe din ele, din cauza personalului conducător, lasă de dorit. Cazurile dela orfelinate din Craiova, Argeș, Ungheni, au fost aduse și în fața Parlamentului, dovedindu-se că cei cari au îngrijit și poate mai îngrijesc și astăzi aceste orfelinate, sunt lipsiți cu totul de sentimentul de protecțiune față de copii. În amintirea tuturor este cazul întâmplat în București, când soțul unei doamne directoare de la un asemenea orfelinat a avut o purtare odioasă față de orfanele de război.

Starea însă cu adevărat jalnică a orfanilor este la țară, unde sunt cei mai mulți orfani, cari, neavând loc în orfelinate sunt salăhorii rudelor și tutorilor, cari nu știu sau se prefac că nu știu ce e dragostea de copil și speculează rușinos pe bieții orfani.

Pensia ce o primesc acești orfani e mai mult decât ridicolă, ea variază între 240—280 lei la 3 luni, și nici pe aceștia nu pot să și-i ridice când vor și când trebuie, iar de cele mai multe ori tutorii lor înghit și această modestă sumă.

E de dorit, ca autoritățile să dea ordine, ca cei cari au în sarcina lor orfani și orfane de război să nu mai profite în folosul lor și de puțina avere ce a mai rămas — din fericire — de pe urma unor ostași morți. Regionalele și filialele ce le are sus numita societate, împreună cu autoritățile, ar trebui să facă cât mai dese inspecții la sate, unde mizeria orfanilor e în multe părți indescrivibilă.

Fondurile pe cari le are societatea „Ocrotirea orfanilor” trebuiesc cel puțin dublate, pentru a se putea da și o educație corespunzătoare orfanilor și orfanelor, în raport cu starea părinților morți. Un orfan de război, al cărui tată a fost plugar, se cuvine să fie ajutat într'un fel și un orfan al cărui tată a fost ofițer, profesor, magistrat, etc. trebuie ajutat în alt fel. Oficiul național „I. O. V.” să depună toate stăruința pe lângă cei în drept, ca să facă cât mai multe dispensară

și sanatorii pentru orfanii de război, căci mulți din aceștia, din cauza lipsurilor, sunt căptușiți de diferite boli. Și, în fine, ministerul de Domenii să ia grabnice măsuri pentru ca toți orfanii de război să fie împroprietăriți *cu precădere*, cu un lot de pământ egal cu al invalizilor de război.

Îngrijirea, educația și împroprietărirea trebuiesc făcute fără multe amânări, căci orfanii de război nu sunt o sarcină de lungă durată pe seama statului. Peste 8—10 ani nu vom mai avea nici un orfan cu drept de îngrijire din partea statului, ajungând toți la majorat.

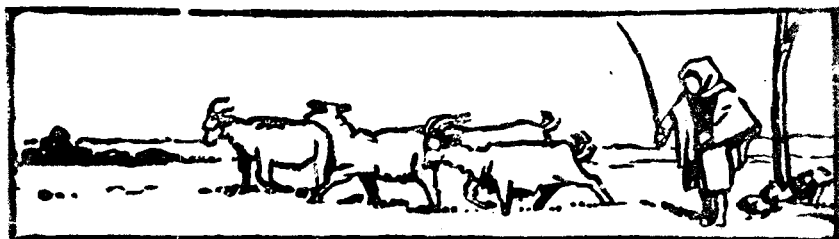
* * *

Din cele expuse până aici, în mod cu totul sumar, vedem că la noi soarta orfanilor e departe de a fi satisfăcătoare, și prin aceasta înțelegem mai ales pe a celor dela sate, unde aproape nimeni nu se interesează de soarta lor.

Starea lor e mai mult decât îngrijitoare, ea jignește orice simț de respect ce trebuie să-l avem pentru ostașul mort, cari printr'o rugămintă mută ne-a lăsat odrasla în îngrijirea părintească a noastră, și noi dacă am făcut greșeala de neertat de a nu le arăta toată atenția noastră până astăzi, s'o facem cel puțin de-acum înainte.

C. ARGINTARU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Organizarea proprietăților

— Evidențarea pământului în vechiul Regat și Basarabia —

Am susținut, că în Ardeal și Banat cel d'întăiu element al organizării proprietăților, anume sistemul de evidență, a ajuns în orice caz la un grad mai înaintat, deoarece instituțiunea cărților funduare din aceste provincii asigură o evidențare destul de bună.

Să examinăm acum cum este alcătuit acest element al organizării proprietăților în vechiul Regat și Basarabia? Ce instituție specială îndeplinește evidențarea celor trei obiective ce ne interesează? În vechiul Regat și Basarabia evidențarea acestor trei obiective se face după sistemul francez, și în cadrele lui, însă cu metode foarte primitive. Să examinăm pe rând cele trei obiective:

Pământul nu este fixat după situația sa în natură. Nu este detaliat după hotarele singuraticelor comune. Nu există nici o hartă în care să fie fixat pământul după parcele, așa cum este situat pe teren. Nici o indicație asupra repartizării pământului. Pământul țării nu este inventariat în registre speciale, care să dovedească felul cum porțiunile de pământ sunt distribuite între cultivatorii lor.

Proprietarul deosebitelor porțiuni nu este nici el indicat. Nu sunt registre speciale pentru dovedirea proprietarilor. Nu se poate cunoaște ce anume porțiuni de pământ are fiecare proprietar. Nici pentru singuraticele comune nu există un registru în regulă, pentru dovedirea proprietarilor. Nu se știe și nici nu se poate controla nimic în această privință.

Hipoteca nu este nici ea evidențată, decât prin dosarul dela arhivă. Acest dosar se păstrează la fel ca toate celelalte dosare de pricină dela Tribunal. Asemenea și evidența lui se face la fel ca a celorlalte.

O instituțiune specială, care să îndeplinească evidențarea celor trei obiective, pur și simplu nu există. Totul se reduce la cele două registre principale, cari sunt administrate la fiecare Tribunal. Anume:

registru de mutațiune și registrul de hipotecă. Aceste registre sunt administrate de greșierul Tribunalului.

În registrul de mutațiune sunt introduse contractele prin cari unele porțiuni de pământ își schimbă stăpânul. Fiecare schimbare se înregistrează sub un număr deosebit, sub care se introduce și schimbarea persoanei proprietarului. Contractul și anexele lui servesc de acte la dosar și sunt păstrate la arhiva Tribunalului. Atâta tot și nimic mai mult. În realitate, acest registru nu evidențiază pământul, ci numai contractul, iar arhiva Tribunalului dosarul. Nu se dovedește porțiunile de pământ, ci dela un caz la altul se arată cum a trecut o porțiune de pământ din mâna unuia în a altuia.

În conformitate cu acest sistem de registre, se deosebesc și condițiile formale ale contractelor de pământ din vechiul Regat și Basarabia de cele ale contractelor din Ardeal. În vechiul Regat și Basarabia, contractele valabile se pot face numai înaintea autorităților în drept, nu există decât contracte de caracter public, — cele private nu sunt luate în considerare. În Ardeal sunt admise și contractele făcute înaintea particularilor, dacă ele răspund formalităților legii. Restricțiunea, care există în vechiul Regat și Basarabia în jurul creării unui contract, constituie singura garanție pentru o stabilitate anumită a dreptului de proprietate. Evident, slabă garanție.

Registrul de hipotecă servește pentru introducerea convenției de hipotecă dintre părți. În registrul acesta se înscrie convențiunea de hipotecă, având un număr de înregistrare. Convențiunea și celelalte acte se păstrează apoi la dosar, care este așezat în arhiva Tribunalului.

Trebuie să fac o amendă onorabilă și să declar, că aceasta e tot ce am putut ști despre evidențarea celor trei obiective în vechiul Regat și Basarabia. În general, situația corăspunde sistemului francez, însă se prezintă cu nenumărate puncte vulnerabile în ceea ce privește organizarea și executarea. În fine, pentru administrarea acestui sistem e aproape de neînțeles cum în cursul timpului nu s'a făcut chiar nimic.

Nu pot înțelege motivele adevărate, cari au făcut ca evidențarea pământului să rămână aci, timp îndelungat, așa de primitivă. Poate că o justificare se găsește în felul repartizării pământului, apoi și în suprafertilitatea lui. Vechiul Regat și Basarabia sunt prea bogate dela natură, astfel nu era lipsă de nici o organizare.

În trecut, înainte de reformele agrare, repartizarea pământului în vechiul Regat și în Basarabia avea caracterul latifunduar. Aproape întreg pământul acestor provincii era repartizat pe seama câtorva mii de familii boierești. Pentru evidențarea proprietăților acestor familii, metodele de atunci corăspundeau necesităților locului. Se știa fiecare familie unde are moșie, și aceasta îi satisfăcea pe toți pe deplin. Pe acele vremuri proprietatea mică era abia existentă, și apoi cine își bătea capul cu evidențarea ei? Fapt care s'a răzbunat amar.

La acest fel de repartizare a pământului s'a mai adaus și supra-fertilitatea lui, care a asigurat o abundență de producție, deci și o

bună stare indiscutabilă. În această stare a lucrurilor, condițiile de credit n'au necesitat creșterea de noi baze pentru garantarea lui. Creditul mergea bine, era sigur și fără pământ. De fapt, creditele hipotecare mai ales la proprietatea mică erau lucruri aproape necunoscute. Ici-colea se contractau credite hipotecare, însă numai la proprietățile mari.

Situația economică a țării n'a reclamat o intensificare a producției pământului, și astfel n'a fost nevoie de paliative în această direcțiune. Așa se poate explica apoi și inferioritatea literaturii agrare în aceste provincii. Este aproape de neînchipuit, cum elementele organizării proprietăților nici în literatură agrară n'au fost discutate, câtă vreme în alte țări s'au scris despre ele biblioteci întregi și s'a legiferat decenii de arândul.

În prezent, prin înfăptuirea reformelor agrare, situația s'a schimbat cu totul. Prin expropriere au fost reduse, și în unele cazuri chiar distruse toate proprietățile mari. Au dispărut latifundiile și în locul lor au rămas proprietățile mijlocii și ici-colea câte una mai mare. Cu ele a dispărut și belgușul câtorva. Din întinderile expropriate s'au creat prin împroprietărire, mai multe sute de mii de proprietăți mici, așa încât azi caracterul repartizării pământului corespunde sistemului proprietății mici.

Cu trecerea dela proprietatea latifundiară la proprietatea mică s'au ivit și urmările inerente acestei operațiuni. Producția agricolă scade și degenerează din zi în zi, deoarece mica proprietate n'are încă organizarea necesară pentru o cultură rațională. Fertilitatea solului n'a scăzut, ea a rămas cea de demult, dar această împrejurare singură nu poate înlocui o cultură rațională. Cu decadența producției, concomitent se ivesc și lipsurile economice. Astfel încât se impune o intensificare a producției, care nu se poate realiza decât printr'o organizare sistematică a proprietăților. În situația schimbată, și creditul reclamă alte baze pentru siguranța sa. Această siguranță numai pământul o poate da, ceea ce iarăși reclamă o evidențare potrivită a lui.

Metoadele cari au putut evidența cele câteva mii de proprietăți boierești nu pot face acest lucru cu multele sute de mii de proprietăți țărănești. Timpul și necesitățile economice de azi reclamă de urgență schimbarea metoadelor învechite și nepractice. Se impune înființarea unei instituții speciale, care să facă evidența celor trei obiective ale proprietății, la fel cum este instituția cărților funduare în Ardeal. Stabilitatea și siguranța proprietăților trebuie odată consolidată și în vechiul Regat și Basarabia.

Înființarea și alcătuirea acestei instituții, pe de o parte, felul organizării a evidenței, pe de altă parte, pentru vechiul Regat și Basarabia, se prezintă ca o grea problemă, de o importanță covârșitoare. Felul soluționării acestei probleme va influența pe deoparte producția agricolă în aceste provincii, iar pe de altă parte va produce și o uniformizare a acestei instituții peste întreaga țară.

Pentru soluționarea acestei probleme pot fi luate în considerațiune două modalități, dintre care trebuie aleasă una și apoi și realizată.

Tocmai această alegere va fi mai grea și cu mai mare răspundere. Voi indica aci ambele modalități și voi sublinia pe aceea pe care o cred mai potrivită timpului și împrejurărilor noastre.

Prima modalitate de soluționare a problemei este să se perfecționeze sistemul de evidență în ființă din vechiul Regat și Basarabia; să se înființeze în acest scop o instituție specială; să se schimbe totodată și registrele de până acuma; să se reformeze direcțiunea evidențării și să se înlocuiască cu alta mai potrivită.

În acest caz ar fi necesar să se înființeze pe lângă fiecare Tribunal o secție specială pentru administrarea registrelor fonciare. În fruntea ei ar sta un magistrat, care ar avea dreptul de dispunere și totodată și supremul control. Administrarea secției fonciare s'ar face de un personal potrivit acestui scop, care ar îndeplini și lucrările tehnice.

Prin această modalitate, incontestabil că sistemul de evidență ar face un progres în vechiul Regat și Basarabia. Evidențarea de azi în tot cazul s'ar ameliora. Registrele s'ar completa, iar arhiva ar fi mai ordonată, atâta tot. Evidența celor trei obiective însă, cari de fapt interesează viața economică, ar rămânea și pe mai departe tot necompletă.

A doua modalitate de soluționare e să se introducă instituția cărților funduare și în vechiul Regat și Basarabia. Avantajele acestei instituții le-am fixat în alt loc, deci aici nu le mai ating. În tot cazul trebuie să subliniez atât, că prin introducerea cărților funduare s'ar uniformiza sistemul de evidență în întreaga țară, ceea ce constituie un pas spre unitatea organică a statului.

Această a doua modalitate de soluționare o consider mai potrivită pentru o bună evidențare a pământului. Prin ea se garantează mai mult stabilitatea și siguranța proprietăților.

ION IACOB

Amintiri din 'napoia frontului

— Primăvara —

A venit primăvara. Am scos caii în bivuac și i-am legat la conovăș în bătaia ușoară a austrului. Soldații stăteau în jurul lor, curățindu-i și ștergându-i neîncetat. Lucea părul pe ei, de ziceai că le-a dat cine-va lustru.

Colonelul, cu mâna la spate, cu căciula pe ochi, trecea în inspecție printre șirurile de cai, urmat de noi, punând degetele lui groase pe fiecare cal, ca să încerce praful, veșnic nemulțumit, împărțind în dreapta și în stânga o ploaie de observațiuni și de înjurături.

Soarele de primăvară, binecuvântatul soare de primăvară, mângăia obrajii noștri, obosiți și triști. Razele lui trimeteau în sufletul nostru, nu știu ce dor de libertate și de mai bine. Simțeam cum o povară grea ni-se lasă pe inimă, care devenea cu atât mai apăsătoare, cu cât un val de viață nouă se ridica din toate părțile. Nici odată natura nu avusese izbucniri mai repezi și mai puternice. Nici odată câmpul nu fusese mai verde, ramurile copacilor mai pline de muguri și cântecul cucului, în depărtare, ne turburau mai mult inimele.

— Când o să ne liberăm? Când o să ne întoarcem iar acasă, la ai noștri? — părea că ne spune fiecare fir de iarbă răsărită și ne întreabă fiecare ciripit de vrabie, care se așeza în fața noastră, o-braznică.

Noi stam cu capul în jos, scormonind cu tocul cismei pământul. Stam gânditori, dupăce pleca colonelul și ne părea chiar rău, că scăpaserăm de cicălitura lui.

Câte un soldat venea atunci să ne anunțe obicinuita veste tristă.

— Ce este?

— Astăzi a murit la infermerie domnu' brigadier Oanță.

— Săracul!

— Dar țișanul dela bateria a 5-a?

— Tot ce spunea domnu' plutonier Bădăuță...

— Adică...

— Are exantematică, domnule locotenent.

— Va să zică se curăță și el!

— Du-te... Să îți minte că nu scăpăm nici unul, mă adresai cuprins de neliniște unui camarad din dreapta.

— Lasă-i dracului! Hai, vino... Și mă apucă cu putere de mână râzând cu o poftă nespusă.

Eu am înțeles despre ce e vorba. Singura noastră distracție, pe atunci, nu era cea mai nevinovată. Ea era vrednică de niște oșteni necăjiți, ale căror inimi și ale căror gesturi se tociseră de asprimele războiului, dar mai ales de viața asta grea, de oarveni de trupă, pe care o duceam în bivuac.

— Sergent de zi, ordonă ofițerul, să-mi aduci la căpăstru pe *Kaizerul*, pe *Tirpitz* și pe *Zeppelin*...

— Am înțeles, domnule locotenent.

Erau trei armăsari negri... Trei fiare frumoase cu coamele resfirate, cu cozile în vânt... soldații îi țineau cât puteau. Nechezatul lor năpraznic ne înfiora pe toți. La vederea lor, sufletul ni-se umplea de o plăcere sălbatică. Caii dela conovăț ridicau capul sus, frământau cu picioarele locul, cuprinși parcă de neastâmpăr. Tot bivuacul era în mișcare. Părea o tabără în alarmă.

— *Gioconda*, *Augusta*, *Țarița*...

— Dă-le și lor drumul, comandă înfuriat camaradul.

Petrecere de soldați!

Ce știam noi mai mult? Cum puteam omori timpul și face să ne treacă de necazuri?

Așa ne distram noi înapoia frontului.

Și momentele acelea, nu erau cele mai rele. Ele aveau ceva neobișnuit de nou, că mai dispăreau diferențele de grad. Ne amestecam laolaltă, ofițeri și soldați, cuprinși de o curiozitate egală. Eram atunci toți camarazi buni, fără deosebire. U tam și de mărime și de supunere oarbă, mai puneam de o parte legile aspre ale disciplinei.

* * *

Primavara ne adusese o simțire nouă. Credința în victorie. Dela ea așteptam mântuirea noastră.

Aveam clipe când nevoia de a ne bate ne exalta până într'atâta sufletul, încât simțiam toată setea și toată voluptatea de a muri. O dorință febrilă de viață și o trebuință misterioasă ne chinuia de o potrivă și ne făcea să nu ne mai găsim locul.

Nici odată nu m'am dus mai regulat la biserică și nu m'am rugat mai smerit, nici chiar în copilăria mea, de cât în cursul acelor luminoase zile de primăvară și posomorâte ceasuri de război.

Dumineca nu lipseam dela slujbă. Glasul preotului răsuna în conștiința mea turburată așa de straniu și pentru prima oară totul în jurul meu lua haina unui înțeles nou. Lumea mistică își reclama drepturile ei superioare, și nu odată am simțit-o cum pusese stăpânire pe sufletul meu, biciuit de atâta forțe contrare.

Dar vântul acela cald de primăvară, care îmi înfiora trupul, mă desrobea îndată de lanțurile tainice și despotice al invizibilului. El trezea în mine ispite și dorinți neîmplinite, iscodea visuri și năzuinți, pe cât de dulci, pe atât de irealizabile. El îmi răscolea, mai ales, pofța de mă încumeta într-o acțiune romantică și de a sfârși, cu aceste frământări, într-o încercare imposibilă.

Într-o zi am avut o aventură.

O idilă de dragoste, ce greu e să aibă un soldat în război! Și totuși, am avut-o, așa de sfioasă și de nevinovată, încât imaginația mea azi abia îi poate prinde contururile ei fine și delicate.

Gurile rele au vorbit... Mai ales colonelul, cum puteam să-l opresc? El a transformat-o îndată într-o afacere supărătoare. A fost un noroc, că n'a devenit și o gravă chestie de onoare, cu urmări penibile pentru fle-care din noi!

Soția unui camarad, pe care-l stimam mult, mi-a făcut într-o zi înalta cinste de a veni la mine, într-o vizită prietenească.

Eră un obicei vechi aici la regiment, de a primi nevestele camarazilor noștri, care sufereau de-opotrivă cu noi rigorile vieții de cantonament.

Ea a cedat invitațiunii mele de-a rămânea și la masă, după ce în mod sistematic refuzase invitația colonelului de a veni la popota lui, înfrângând astfel tradițiunile respectabile ale regimentului.

Firește că tot timpul dejunului subiectul nostru de vorbă fusese colonelul. Persecuțiile și jignirile pe care le aducea ofițerilor și în special soțului ei, un camarad așa de bun și de conștiincios, dar bolnav din cauza surmenajului și a mizeriilor pe care ile făcea comandantul.

După masă am o idee, pe care o împărtășesc fără să reflectez asupra consecințelor simpaticului meu musafir.

Să mergem împreună în pădurea vecină, călare! Ce plimbare frumoasă! O bucurie nespusă ne cuprinde. Suntem ca doi copii...

Un moment mă opresc îngândurat.

Ea mă întreabă:

— Ce ai?

— Ce va zice colonelul? murmurai aproape fără voce. „Cali regimentului, locotenent D.... Cum îi iei? Cum pui mâna pe ei?” Îmi răsună vocea lui, poruncitoare, în urechi.

Ea începe să râdă. Acel râs cristalin, neștiutor, de femeie, pe care un bărbat e destul să-l audă, pentru ca nici o faptă pe lume să nu-i mai pară imposibilă.

— Regreți? De ce? Ți-e frică de el?

Nu răspund nimic. Eram rușinat. Simțeam o iritațiune profundă, care abia o puteam stăpâni și care mă facea să tremur de necaz...

Ne suim și pornim fără să spunem un cuvânt.

Prevedeam furtuna. La urma urmei, lupta va fi între mine și colonel, pe o chestie mare, sublimă: aceea de a fi vrut să-i fac plăcere unei femei frumoase...

Întâlnim soldați pe drum. Ei ne salută, voioși. Unii fac front.

— Onor la Regină! Ai văzut.? îi șoptesc. Ea râde. Râde tot timpul, acel râs drăgălaș, îngeresc, pe care-l au femeile când sunt fericite. In sfârșit ajungem în pădure. Ne dăm jos de pe cai. li legăm de un copac...

Ea aleargă nebunește, prin iarba proaspătă, printre flori. Eu o rog să stea jos. Să cânte.

Un moment se uită în ochii mei, apoi privește lung împrejur. Privirea ei caldă, visătoare, caută nu știu ce punct fix în depărtări.

— Ah! Ce zi frumoasă! — îngână ea biruită.

Apoi se așează alături și cântă: *Ave Maria*. O emoție mare, sfântă ne cuprinde pe amândoi. Am voi ca timpul să-și oprească mersul. Și cerul cu înălțimile lui albastre cu tot, să se prăbușească peste noi. Să rămâe ast-fel numai amintirea trecerei noastre, peste aceste locuri, de o clipă...

S'a înserat aproape. Ne întoarcem în trap-trap. De astă dată numai vorbim, numai râdem.

Figura sombră a colonelului ne apare, ca un spectru teribil, în întunericul care ne înconjoară. Ea mai ales, e așa de speriată, în cât mi-e teama să nu cadă jos de pe cal. Incerc s'o țin...

O ștafetă ne iese înainte și ni se așează drept în față.

— Domnul colonel a trimis după dvoastră în toate părțile să vă caute. E ordin să poștiți îndată la regiment.

— Spune-i că nu m'ai găsit. Sunt dispărut. Măine...

Telefonul a sunat tot timpul în lipsa mea. Ghiță Ion, ordonanța mea, a fost ridicat pe sus și dus la comandament spre cercetare.

N'am mai spus nimic. Am ajuns acasă. Ne-am despărțit, după ce i-a cerut stăruitor ertare pentru scandalul care izbucnise, și a cărui răspundere o purtam toată eu.

A doua zi mă prezint singur, în cabinetul comandantului, dis de dimineață. Ofițerii mă priveau unii cu grije, alții ironici, cu surâșul pe buze.

Viu în fața colonelului. Câți-va furieri scriau pe la birouri.

Eram palid și simțeam că nu am destulă siguranță, ca să-l privesc în obraz. Cum mă vede izbucnește într'un râs infernal, într'un rânjel îngrozitor, care m'a cutremurat. Am crezut dintâi că e nebun.

— Puița..., Puița domnule locotenent! Puița!.. Nu înțelegi?

— Nu, domnule colonel.

— Nu înțelegi? răcnește el.

— Nu...

Apoi trântind cu pumnul în masă răsturnă călimara peste hârtii. Bieții furieri fug, care cum pot. Rămânem singuri în odae.

— Caii regimentului, locotenent D... Ți i-am dat în îngrijire...

Asta e treaba lor? Să-ți plimbi l uița cu ei!.. Puița!..

Și iar râde, acelaș rânjel sinistru, oribil, de goril.

Văd că se duce să închidă ușile. Pun mâna pe sabie, hotărât să mă apăr, în caz de atac. El însă se apropie, ceva mai liniștit. Vreau să mă retrag, dar mă ține...

— Locotenent D., eri ați mâncat împreună?

- Da, domnule colonel.
- A fost la dumneata acasă?
- Da.

Privirile noastre se încrucișară. Masca lui dură până atunci, devine dintr'odată surprinzător de blândă.

— Locotenent D. ce-ai cu mine? Ce ți-am făcut eu? Mă băte... eu te-am considerat totdeauna ca pe un prieten... Te-am deosebit de ceilalți. Te rog, să fi drept, să spui, dacă nu e adevărat? Locotenent D. sunt prea bătrân — sunt un șef prea aspru — știu. Să nu mă desprețuiești însă așa, că nu merit... Spune-i, te rog, numai atât... Ai să vrei să-i spui, din partea mea, asta?

— Cum nu, domnule colonel, răspund eu aiurit de această întorsătură neașteptată.

— Știu ce nu-mi iartă... Mă port rău cu toată lumea. Puține am eu aici pe cap? Spune. Nu știu cum să mă port, locotenent D. Oricum m'aș purta e tot rău. Și eu am o răspundere, o mare răspundere. O vezi bine, o cunoști... Trebuie să-mi credeți. Dacă nu e strășnicie, nu poate să fie nici serviciu. Ea ce poate să știe? O femeie. Ce înțelege ea asta? Scoate-i-o din cap. Un camarad mai bătrân. Un șef care suferă și-o cere...

— Dar, domnule colonel...

— Îți voi fi recunoscător, dragul meu. De ce nu vine la masă, la popotă? Am poftit-o de-atâtea ori. La dumneata a venit eri singură, fără să se sinchisească. La mine nu vine, în mijlocul ofițerilor, cu bărbatul ei, așa cum datina noastră militară o cere. Suntem destul de necăjiți și de amărâți. Strânși într'un colț de țărișoară... De ce să nu fim mai uniți? Dacă ar veni aici, ar fi altfel. Am uita atâtea... Aș fi altfel... Crede-mă. N'aș mai fi așa rău. Hai, să te vedem.

L'am ascultat astfel multă vreme. Colonelul vorbea o limbă nouă. El îmi apărea într'o lumină necunoscută. L'am înțeles. De astădată iubea și el...

Pentru prima oară mi-s'a părut simpatic. Figura asta aspră, teribilă de soldat, care nu știa să cruțe nici odată pe nimeni și nimic în jurul său, avea acum ceva din dulceața plângătoare a unui sărman elev de liceu.

I-am făgăduit mai mult decât puteam ține și decât aveam dreptul, numai dintr'un sentiment de explicabilă milă... L'am asigurat de ceva mai mult, de întreaga mea protecție și de absoluta mea desinteresare!

Primăvara cu ispitele ei nebunești, cu năzuințele ei indefinite, cu vârtejurile ei isbucnitoare, amețise și pe colonelul meu.

Peste noapte un ordin observator a sosit dela Marele Cartier printr'un curier special. Sunt sculat din somn. Camarazii mă pun în curent. Era în adevăr foarte grav... Se vorbea că colonelul a fost dat în judecata Curții marțiale.

Ce se întâmplase?

Regimentul fusese desființat prin noua ordine de bătae a armatei de aproape o lună de zile. Colonelul tot întârzia — nu se știe pentru care motiv — să-și trimită oamenii și ofițerii la unitățile unde fuse-

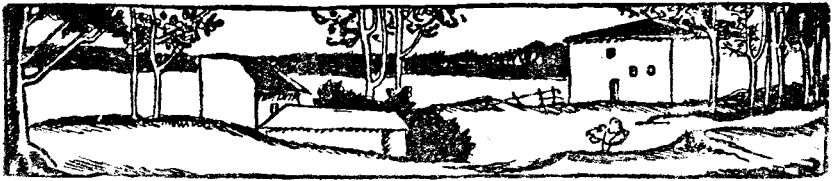
seră repartizați. El invoca tot felul de pretexte pentru a amâna săvârșirea acestui act, deși trupa era așteptată pe front, unde se simțea nevoie de ea. În sufletul meu s'a furișat îndată o bănuială... Executarea acestui ordin nu însemna oare despărțirea imediată, brutală, de cea pe care o iubea, și deci ruina atâtor visuri, pentru comandantul meu?

Acest lucru n'am putut să-l verific pe loc. Era atunci imposibil.

Bănuiala însă, m'a urmărit. Și mai târziu, mi-a fost dat să mă conving, dintr'o împrejurare oarecare, nu fără surprindere, că omul acela, care nu se abătuse niciodată dela datorie, de astădată călcase totul în picioare, chiar și sfânta lege de militar, numai cu scopul himeric de a se apropia de o femeie care-l ura, care-l disprețuia și pe care știa bine, că nu va putea s'o aibă.

ALEXIS V. DRĂCULEA

A început răfuiala...

În mai puțin de o săptămână i-s'au întâmplat dlui C. Costa-Foru două accidente deopotrivă de neplăcute. S'a ales cu o demonstrație corporală din partea unui grup de studenți în gara Cluj, și a fost exclus, cu o mare majoritate de voturi gazetărești, din Sindicatul ziaristilor din București.

Să cercetăm puțin, în deplină liniște, înțelesul acestor nenorociri, prăvălite la un interval atât de scurt, și cu atâta cruzime, peste capul încărunțit al unui mediocru publicist.

Anumita presă din Capitală, scrisă de musafirii nepoftiți pe cari acum îi cunoașteți, ține morțiș să prezinte pe dl C. Costa-Foru sub aspectul interesant al unui martir crucificat pentru ideile sale. Un soț nou de Galileo Galilei, osândit la moarte pentru vina de a fi descoperit, că și mașinile rotative ale dlui Kalman Blumenfeld, scuzați expresia, se învârtesc! Această atitudine a cunoscutelor pseudonime dulcele e nespuse de logică. Așa cer interesele tarabei democrate... Fiecare slujitor al tiparnițelor cu pistrii din strada Sărindar, prins în flagrant delict de șantaj și aruncat pe scări la vale în diferite poziții incomode, trebuie să apară înaintea opiniei publice dela noi, pe care par'că e predestinat s'o îndrume pe îndrăznețele căi ale progresului, drept o victimă eroică a mișcătoarelor sale convingeri. Interesele negustorești ale întreprinderilor de acest soi au nevoie de împământarea grabnică a unei primejdioase erezii: aceea, că cel din urmă aventurier al tiparului, prelins de după hotarul Galiției cu călimara la brâu, e mai invulnerabil, scufundat în cerneală, în imunda lui cetățuie de hârtie, decât era Siegfried însuș, după ce s'a scaldat în sânge de balaur. Dacă un asemenea fost vânzător de cremă de ghetete și-ar striga o obrăznicie de după colțul străzii, te-ai întoarce să-i tragi două palme zdravene sau ai chema sergentul să-l ducă la poliție. Nimeni n'ar protesta, pe motiv că n'ai respectat libertatea sacrosanctă a cuvântului, nimeni n'ar plânge pe imprudentul lătrător, plesnit peste bot.

E destul însă, ca înjurătura să se coboare din aer pe hârtie, e destul ca porcăria să se multiplice, la steoritipie, în câteva zeci de

mii de exemplare, și lucrul se schimbă! Ai de-aface acum cu libertatea presei. Nu poți să chemi sergentul, pentrucă, vezi dumneata, violezi Constituția. N'ai voie să tragi palme, pentrucă, înțelegi, exprimarea nestânjenită prin scris a părerilor e una din cele mai însemnate cuceriri ale civilizației. Fostul vânzător de cremă de ghetă s'a pus acum la adăpost: respectați, domnilor, presa! Presa care are patru clase primare și un permis de clasa I. pe C. F. R. Presa care descinde din Târgul Cucului și care ne învață cum să fim buni români. Presa care ne îndeamnă să mergem înainte și care e tăiată împrejur... Acesteia n'avem ce să-i facem. E cușer, prin urmare e inviolabilă!

Dar, veți zice, d. C. Costa-Foru, printr'o inexplorabilă întâmplare, e român. Pentru ce a fost tratat cu atâta asprime? Ce rău putea să facă țării sale acest venerabil diletant, care nici măcar n'are talent? Nu pătimește oare, bietul om, pe nedrept? Părerile dumisale, chiar greșite fiind, nu s'ar cădea să fie respectate? Cine se simte în stare să arunce cu piatra asupra celui care împărtășește, în chip onest, o altă credință? Cum? Ne întoarcem la vremea inchiziției?

Ce potop de întrebări!. Ei bine, dacă ar fi așa, noi cei dintâi ne-am arăta cei mai nemângâiați. Căci d. C. Costa Foru, ca un îndemnatic transformist de ocazie, ni s'a arătat totdeauna în postura înduioșătoare de misionar dezinteresat și habotnic al celor mai generoase principii. Ni s'a suit în amvonul umanitarismului, ca să predice de-acolo (destul de prost, nu-i vorbă) despre înfrățirea popoarelor, pe deasupra hotarelor. El e un convins pacifist. E un amic al minorităților. I-s'ar cuveni, deci, mai degrabă premiul Nobel pentru pace decât moțuina de înfierare a propriilor săi confrăți. Dacă ar trăi în Franța, bunăoară, s'ar alege, de pe urma activității sale de publicist, cu Palmele onorifice ale Academiei, nu cu bastoanele contondente ale studenților... Orice opinie are dreptul să circule, zice d. Albert Honigman, numai în țările barbare se pedepsește însuș faptul cugetării.

Din nefericire, d. C. Costa-Foru își exercită slăbiciunile dumisale de publicist într'o țară barbară, în România. Iată pentruce, trăind aci, dumnealui n'a fost scutit de anumite neplăceri: și morale, și corporale...

Să vorbim serios. Iată cum vedem noi lucrurile. Dacă d. C. Costa-Foru s'ar fi mărginit să cugete, suntem siguri, dar absolut siguri, că nimeni nu l'ar fi deranjat. Dar nodurosul și imprudentul său condei nu s'a mărginit la simple și inofensive mărturisiri de credință. A făcut mai mult decât atât. Imuiat în otravă, a acționat. S'a transformat în armă îndreptată împotriva noastră. A primit să slujească drept săgeată în arcul vrăjmașilor noștri.

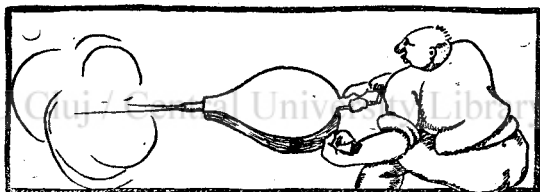
Întâmplarea cu dl Henri Barbusse, recentul luptător pentru autonomia Dobrogei, e îndeajuns de cunoscută. Și nu e singura. Făcându-se impresarul *en titre* al tuturor agenților comuniști, porniți în România numai pentru a nu se spune că ne înjură fără a ne fi vizitat, dl C. Costa Foru, întreprinzător, nu s'a mulțumit să-și mărturisească în public ideile sale, — nouă cu desăvârșire indiferente, — ci a spri-

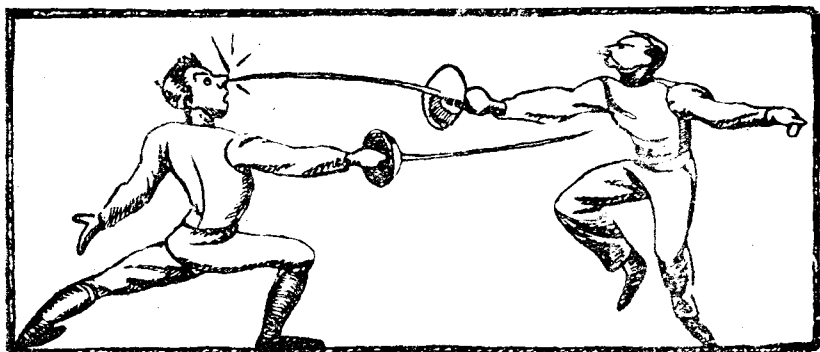
jinit din toate puterile, deadreptul, o acțiune vizibil îndreptată împotriva țării sale; atitudinea aceasta nu mai putea să ne fie indiferentă. În mod sistematic, ca și când ar fi îndeplinit un cuvânt de ordine din partea dușmanilor noștri, dl C. Costa-Foru s'a pus la dispoziția acestora, nu numai cu *gândul*, ci și cu *fața*.

Se mai poate pomeni, în asemenea condițiuni, de o violentare a libertății cuvântului? Mai poate fi vorba de o pedeapsă impusă unei idei? Nu. Ne putem îngădui, fiecare dintre noi, luxul unei utopii sau al unei aberații. Suntem slobozi să cugetăm, până la absurditate. Nimeni nu se împiedică s'o și mărturisim... Dar, să ne ierte dl C. Costa-Foru și apărătorii săi, atunci când nu ne mulțumim cu atât, când păluim fără jenă simțitorul obraz al unei țări întregi, nu se cade să ne mirăm că sosește, dureroasă și drastică, *reacțiunea*.

Cuvântul sperie pe câțiva. Efectele reacțiunii acesteia, însă, sunt admirabile. Noi le-am anunțat din vreme. Deci, niciuna din victime n'are dreptul să spună că n'a fost prevestită, cu toată mărinimia...

ALEXANDRU HODOȘ

GAZETA RIMATA

Grăciunul politic

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Ninsese 'ntr'una toată ziua... Pe'ntinsul străzilor tăcute
Pășeam încet, purtând în suflet cenușa vremilor trecute...*

Peste cetatea mohorâtă, ca o himerică surdină,

Lăsase iarna visătoare să-i cadă haina de hermină.

Cum se pornise vântul rece să-și cânte cântecul p'alt ton,

Mă 'nfășuram tocmai, cu teamă, în subțirelul meu palton.

(De patru ani îl port cu mine, pricepeți deci de ce mi-i drag)

Când mă 'ntâlnii în colțul străzii, fără de veste, c'un moșneag.

Era un vechi și bun prieten, ne cunoscuserăm pe vremuri.

— „Ei, bunăseara, moș Crăciune, (îi zic gentil) dar par'că tremuri?“

— „Cam tremur, ripostă moșneagul, te miri că m'a ajuns obida?“

„A'ntârziat acceleratul, și-am stat un ceas la Apahida...“

Milos, l'am dus la mine-acasă și l-am tratat c'un ceai cu rom.

Și-a 'ntins picioarele la sobă, și'n schimb mi-a dat un măr din pom'

Apoi făcurăm o țigară, am stat la foc, și-am povestit.

O, câte nu mi-a spus bătrânul? Și-era foarte necăjit...

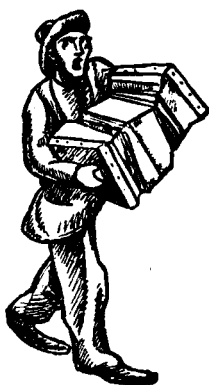
— „Se duc ca floarea primăverii, deprinderile de-altădată,
 „Atâtea datini, obiceiuri, se pierd... Că lumea-i blestemată!
 „Precum își schimbă lupul părul, așa năravul vi se schimbă,
 „Politica, vezi tu, nepoate, îți spun, v'a cam stricat la limbă!..
 „Nu-l vezi pe popa Man din Gherla, cum o pornește din Ardeal
 „Și 'ntreaga țară o colindă pentr'un covrig electoral?
 „Nu-l vezi pe Vaida, cum se duce la frații Renner, (ce mai frați!)
 „Cu traista'n brâu, cu moș- Ajunul, cântând: ne dați ori nu ne dați?
 „Ghiulucă barem, pertractorul, c'un zâmbet înflorindu-și fața,
 „La toate ușile, de-arândul, s'a dus cu Bună Dimineața.
 „Și mă aștept, pe domnul Iorga, când l'o lăsa pușin damblaua,
 „Să-l văd umblând la Averescu, după subvenție, cu steaua“ ...

* * *

M'a părăsit apoi moșneagul. Și-a luat toiagul și s'a dus.
 A fost profet? Avu dreptate? Eu vă spusei tot ce mi-a spus ...

ALBERT TANNENBAUM
 reporter de sărbători la ziarul „Bună-Dimineța“

BCU Cluj / Central University Library

INSEMNARI

— Din cauza sărbătorilor Crăciunului, cari nu permit apariția „Țării Noastre“ în această săptămână, cu numărul de față se încheie al șaselea an de existență a revistei.

Unificarea bifurcată. — După o îndelungată tăcere, misterioasă ca prevestirea unei erupții vulcanice, d. Iuliu Maniu a ținut la Cameră un discurs, (aproape tot atât de îndelung) combătând legea de organizare a Curței de Casație. Fostul președinte al răposatului Consiliu dirigent, care ar dori să strămute secția ardeleană a Curței de Casație măcar la Șimleu, dacă nu se poate la Bădăcini, a ales acest moment parlamentar, nu prea palpitant ce-i drept, pentru a protesta încă odată împotriva unificării... cu furca, cum îi zice dumnealui.

Știm noi, foarte bine, ce fel de unificare ar vrea d. Iuliu Maniu. Granița dela Predeal, dărâmată pentru totdeauna

de umărul vânjos al dorobanșului român, mai dăinuiește încă în mintea și în inima jumătății de șef al partidului național. De aceea, după părerea dumisale, ar trebui s'o luăm mai domol; să nu ne prea grăbim; să respectăm puterea de inerție a trecutului; să lăsăm ca lucrurile să se aranjeze dela sine. Dacă ar fi fost să-l ascultăm pe d. Iuliu Maniu nu scăpam nici până azi de faimosul guvern provincial, cu șefii lui de resort dela Sibiu, căci d. Iuliu Maniu, dela 1 Decembrie 1918, în mod constant, s'a arătat protivnic oricărui act politic menit să șteargă antipatica linie despărțitoare dintre provinciile românești.

Voiți o dovadă? Pentru a vă da una nu vom aminti, încă odată, memorabila ședință dela „Majestic“ a parlamentarilor partidului național, când aceștia au hotărât cu mare majoritate de voturi, împotriva voinței dlui Iuliu Maniu, desființarea Consiliului dirigent.

Vom aduce alt argument. Gândiți-vă puțin la așa zisa fuziune a partidului național din Ardeal cu partidul dlui N. Iorga. Nu a rămas noul partid tot cu doi șefi? Ce fel de unificare e asta? Unificare... bifurcată, să iertați!

Deci, iată care e părerea dlui Iuliu Maniu despre această importantă problemă de stat. Seamănă aidoma cu teoria lui Farfuridi din „Scrisoarea pierdută”: — *Să ne unificăm, primesc, dar să rămânem fiecare așa cum suntem...*

O sărbătorire românească. — Presa românească, intelectualii și prietenii, au ținut să sărbătorească printr'o masă pe d. C. Bacalbașa, fost președinte al Sindicatului Ziariștilor Români, pentru energica sa atitudine cu prilejul ultimelor ofensive la care s'au dat reprezentanții officinelor suspecte ce lucrează la sfărâmarea temeliei statului român.

Se cunoaște ieșirea fermă a d-lui C. Bacalbașa împotriva amestecului în trebile țării al inspectorului comunist Henri Barbusse, fapt subliniat de noi la timp. Se știe felul în care fostul președinte a sesizat Sindicatul Ziariștilor, și cum a părăsit — cu demn spirit de consecvență — redacția ziarului *Adevărul*, devenit apartamentul imoral în care se lăfăia numitul inspector al Sovietelor.

Atitudinea d-lui C. Bacalbașa, tocmai fiindcă pornea din partea unui gazetar român, pe care doar o umbră de credulitate îl mai ținea la un ziar asupra căruia azi e definitiv clarificat, a fost un semnal cu rodnice urmări pentru răsunetul cauzei românești în opinia țării.

Chestiunea Costa-Foru și celelalte manifestări au fost firește corolare ale acestei atitudini. Sărbătorirea dlui C. Bacalbașa a fost deci sărbătoarea

cauzei românești. Ne asociem și noi, din toată inima, la acest eveniment, ceva mai însemnat decât chiar jubileul *Luptei...*

Zadarnica activitate! — S'ar putea crede, că nouă nu ne place activitatea scriitoricească a dlui N. Iorga numai din motive politice. De-aceea am pus noi pe două coloane diferitele păreri oșuse ale elasticului istoric, și (mai ales!) de aceea nu prea admirăm tragediile în cinci acte pe care el și le joacă singur la Teatrul popular al dlui Aristide Blank... Cine judecă așa, greșește. Asigurăm pe oricine, că dacă Shakespeare ar trăi, și dacă s'ar înscrie în partidul național, n'am duce patima atât de departe, încât să susținem că „Hamlet, prințul Danemarcei” e o piesă în genul lui „Sarmală, amicul poporului.”

Mai sunt și alții, cari nu sunt mulțumiți cu ce scrie d. N. Iorga. Acum câțva timp, d. Ilie Bărbulescu în „Arhiva” dela Iași, și mai de curând d. Bogdan-Duică în „Viața Românească,” au scos la iveală, negru pe alb, contrazicerile și erorile grăbite ale fostului apostol din Văleni. Iată însă, că nici străinătatea n'are o părere prea strălucită despre productivul nostru istoric. Intr'un număr mai vechi din *Revue historique*, una din cele mai de seamă publicații de specialitate din Apus, găsim următoarea apreciere asupra unei lucrări a dlui N. Iorga: „Istoria cruciatelor,” scrisă în franțuzește. „Conținutul acestei scrieri, zice *Revue historique*, nu corăspunde exact titlului, căci nu e propriu vorbind o istorie, dacă se rezervă acest cuvânt unei expunerii amănunțite și aprofundate asupra unei epoci, a unei instituții sau a unei domnii. D. Iorga scrie prea repede, pentru că la d-sa gândirea merge mai iute decât condeiul. Dsă îmbrățișează în acelaș timp domenii prea variate. Grija de formă îl preo-

cupă și mai puțin. Păcat de atâta muncă zadarnică."

Ne întrebăm, ce figură vor face, citind aceste rânduri, atâți naivi cetățeni români, gata să-i ierte dlui N. Iorga diferitele tumbe în viața sa publică din admirație pentru opera sa științifică? Adică, cum? Și în istorie se trudește degeaba priuțul-consort al d-lui Iuliu Maniu? Cine spune aceasta? Vreun adversar politic, se înțelege...

Nu, scumpi admiratori ai venerabilei bărbi, nu e așa. Notița din *Revue historique* e scrisă de d. Bémont, profesor la Sorbonna, unul din cei mai străluciți reprezentanți ai științei franceze. Și d. Bémont, după cât știm, nu e nici măcar averescan!

Un gest românesc. — La masa pietenească, oferită deunăzi dlui C. Bacalbașa, distinsul ziarist, pentru frumoasa dumisale atitudine în chestiunea Henri Barbusse, s'au așezat și doi generali în uniformă. Unul dintre ei a și vorbit, câteva cuvinte simple și efocvente, despre datoria pe care o are fiecare de a-și apăra țara împotriva tuturor dușmanilor ei.

Gestul celor doi generali n'a fost însă pe placul câtorva. Presa blumenfelzilor a schelălăit, după cunoscutul ei obicei, cum face ori decâteori, miroase vreo primejdie cu spinarea. În *Neamul Românesc*, d. N. Iorga, care n'a păcătuit niciodată printr'un exces de curaj, s'a alarmat de-asemeni, văzând numai decât o conspirație revoluționară. Iar dela tribuna Camerei, un impetuos deputat țărănist a întrebat banca ministerială dacă le e îngăduit ofițerilor activi să participe la un banchet politic. (Mai ales, când acest banchet nu e nici măcar țărănist!)

Credem, că cei cari judecă la fel săvârșesc o regretabilă eroare. Mai întâi, fiindcă sărbătorirea dlui C. Bacalbașa nu fusese o manifestație po-

litică. D. C. Bacalbașa e unul dintre publiciștii români, cari, în afară de partide, a găsit cu cale să protesteze împotriva amestecului nedorit al atâtor călători străini, emisari ai comunismului, veniți, la noi să ne viziteze fără să ne iubească și să ne judece fără să ne cunoască. A fost, acesta, un gest politic? Nu. A fost un gest românesc. Și cei doi generali, cari l-au aplaudat, n'au nesocotit întru nimic regulile disciplinei militare.

Alminteri, ar trebui să zicem, că și atunci când s'a avântat la atac în fruntea vânătorilor pe crestele Carpaților, și a căzut rănit acolo, d. general Broșteanu „a făcut politică". După cum „a făcut politică" și d. general Holban, când a respins invazia bolșevică la hotar. „Armata să nu facă politică!" strigă bunii prieteni dela București ai umanitaristului Henri Barbusse. Am înțeles, să-l lăsăm, deci, pe d. Leon Trotzki să treacă Nistrul...

Ar fi, recunoașteți și dumneavoastră, o imparțialitate cam exagerată.

Reportajele lui Caracudi. — Confrății noștri dela *Cuvântul*, cu cari credeam cândva că ne putem întâlni pentru a combate anumitele năravuri rele ale unei anumite prese, nu vor să se desbare nici în ruptul capului de prostul obicei al știrilor mincinoase. Școala lui Albert Honigman recrutează adepți acolo unde nici nu te-ai gândii! Sunt aceleaș procedee, aceeaș imaginație, și, ceea ce e mai rău, acelaș stil. Când face reportajii, d. Pamfil Șeicaru nu scrie mai bine decât d. Nedelea-Nadler dela *Dimineața*.

Iată, o mostră dintr'o-sută. E vorba de „un grav conflict" care ar fi izbucnit între d. general Averescu și d. Octavian Goga, și care „amenință serios" armonia din sânul partidului poporului. Se înțelege, nimeni n'a aflat de existența gravului conflict. (Care, nu mai e ne-

voie s'o spunem, face parte pe de-zăntregul din domeniul basmelor pentru copii cu mustăți sau barbă.) Dar copiii cu miros rafinat dela *Cuvântul*, nu numai că sunt în curent cu tot ceea ce se petrece în tabăra inamică, dar reproduc, cuvânt cu cuvânt cele mai secrete dialoguri. (Cari bineînțeles, n'au avut loc niciodată.)

Și atunci ni se servește, ca document precis, următorul schimb de cuvinte, pe care îl reproducem exact după gazeta de mâna stângă a dlui C. Argetoianu:

— „In aceste condiții, a răspuns d. Goga, dacă preferați pe alții mie și prietenilor mei, situația mea în partidul poporului devine intenabilă“.(?)

D. general Averescu a repetat dlui Goga cu o intonație ce excludea orice replică:

— „Eu sunt șeful partidului!“

Acestea sunt metodele de a face gazetărie... culturală, ale celor cari nu demult strigau, alarmați, că presa noastră a devenit un cuibar rău miroșitor de intrigi și cancanuri politice...

Un jubileu „patriotic“. Fițiuca botezată *Lupta*, canalul în care se scurg în chip cotidian miesmele impure ale honigmanismului democrat, intră în al cincelea an de existență.

Cu o impertinență specifică — un atavic caracter de rasă — tocmai în momentul în care de pretutindeni svănesc, trezite violent de sfruntarea ce le-o svârle elementele antiromânești, pulsațiile unui salutar avânt de conștiință românească, mercenarii tuturor mișcărilor subversive își răcnesc cu litere de-o schioapă victoria acestui „patriotic“ jubileu.

Honigmanii și senilii săi pensionari se mândresc cu „tenacitatea“ pe care

au arătat-o de a duce fără intrerupere „lupta pe care au dus-o“.

În adevăr, întreaga suflare românească va tresălta de emoție la acest abject aniversar, care marchează rușinos pe fruntea epocii acesteia, faptul de a fi suportat atâta timp aceste cleioase lipitori pe spatele țării, acești paraziti puși în slujba tuturor dușmanilor noștri! Jubileul tejghelei din Să-rindar este fără îndoială un mare moment în istoria României Noi!

Cu acest sacru prilej, javrele galițiene ale ilustrului Albert țin să dea o mostră mai mult din marfa stricată pe care o vând.

Băgând-o pe mâncă în fața adierei românescului măturoiu ce le mângăie azi puhavul obraz, agenții internaționalismului vagabond se reped asupra noastră cu maximă presiune de rotativă.

Întrebuințând un dicționar de slugoi nespățați, rânșășii honigmanului, lăudându-se țanșos cu „neanonimatul“ pe care-l prezintă sub figura iscăliturii R. X., contestă d-lui Octavian Goga dreptul de a ocupa un loc de cinste pe baricadele românisimului!

Punându-ni-se în față concurența dintre d. Octavian Goga și d. Albert Honigman, șampionul umanitarismului pistruiat, fășnit proaspăt de sub soioasele caftane din Sadagura, noi nu mai avem nimic de spus.

Golul se mărește... Prin obrăznicia desmățată la care au ajuns în actele lor toți agenții din lăuntru și din afară ai țării în opera lor de subminare și ponegrire bine organizată, buba a copt până când brusc s'a spart.

Conștiințele românești, ce palpitau în frunțașii condeielui cu stare civilă avuabilă, au sbucnit la suprafață.

D. C. Demetrescu, fostul președinte al Sindicatului Ziariștilor, care s'a asociat la acea parte din cunoscuta mo-

fiune votată de adunarea generală, privitoare la excluderea dlui Costa-Foru, fiind să sublinieze felul de a concepe demnitatea de român a părăsit redacția *Adevărului*, unde ocupa un loc de frunte.

După d. C. Bacalbașa, încă un român care pleacă...

Golul — asemeni aceluia ce se face în jurul canalelor sparte — se mărește în jurul oficinilor de anti-românism. Afară de câte un șerb imberb și câte un rar rătăcit, *Adevărul* rămâne ceea ce trebuia să fie: o gazetă sionistă!

În aceste condiții măsurile pe care conștiința colectivă a țării le impune se ușurează simțitor...

Chestiunea bunurilor secuiești. —

În ziarul *Dimineața* s'a publicat un articol asupra unei afaceri a bunurilor private secuiești. În acest articol se spune, că printre persoanele amestecate în această afacere ar fi și „un fost ministru averescan”. Ba *Neamul Românesc* s'a și grăbit să spună, că e vorba de d. dr. Petre Groza.

Pentru a lămurii pe deplin această idioată calomnie, d. dr. Petre Groza a trimis o scrisoare ziarului. *Indreptarea*, din care reținem următoarea declarație: — Cu dosarul bunurilor săcuiești am făcut cunoștință, întâia oară, într'o ședință a Comitetului Agrar, care avea să se pronunțe asupra cererii de revizuire, dată în cauză. Dosarul fusese studiat și referat de un alt coleg din comitet. Dar, fiindcă se aduceau în discuțiune chestiuni juridice ardelenesti, și în special chestiuni din domeniul dreptului istoric maghiar, d-l ministru Constantinescu, care care prezida ședința, mi-a cerut și mie opinia. Am studiat atunci, încă în cursul aceleiași ședințe, care astfel a trebuit să se prelungească, toate actele dela dosar, și am opinat cate-

goric, pentru exproprierea în întregime, ori mai precis pentru declararea acelor bunuri săcuiești ca proprietate a statului român. Fiind toți membrii Comitetului Agrar de acord cu mine așa s'a și hotărât“.

„Ulterior, am fost însărcinat de către completul Comitetului Agrar, împreună cu alți 2 colegi, să redactăm expunerea de motive, ceea ce, după lucrări temeinice, am și făcut, insistând eu în special asupra deosebirii dintre caracterul de drept al fondurilor grănițarești acela al bunurilor săcuiești“.

Aceste explicații sunt, firește, numai pentru oamenii de bună credință. Nu ne așteptăm, ca *Dimineața* și *Neamul Românesc* să facă vreo rectificare.

Răspuns la o somație. — La somația pe care ziarul *Patria* ne-a adresat-o într'unul din numerile sale trecute, răspundem aci, la sfârșitul „Însemnărilor“ noastre săptămânale. (Am fi răspuns pe pagina următoare a copertei, dar nu avem loc.) Și răspunsul nostru e următorul: da, ne obligăm a dovedi că d. Boilă, răsfățatul nepot al dlui Iuliu Maniu, a pledat în procesul pădurilor din Munții Apuseni în fața instanțelor agrare împotriva moșilor, pe care *Patria* se preface a-i apăra.

Deci, să spună mai repede bătaiosul nostru confrate, pe ce căi preferă să-i dovedim acest lucru?

Cât despre așa zisul proces de presă intentat pe vremuri de un alt d. Boilă (sau de acelaș, e indiferent) ziarului *Renașterea Română*, ținem să repetăm încă odată, că d. Boilă, reclamantul în suș, și-a retras încă de atunci plângerea sa, tocmai de teama desbaterilor, declarând că nu mai are nici o pretenție. Și acest lucru îl putem dovedi, dacă ni se cere.

Prin urmare?